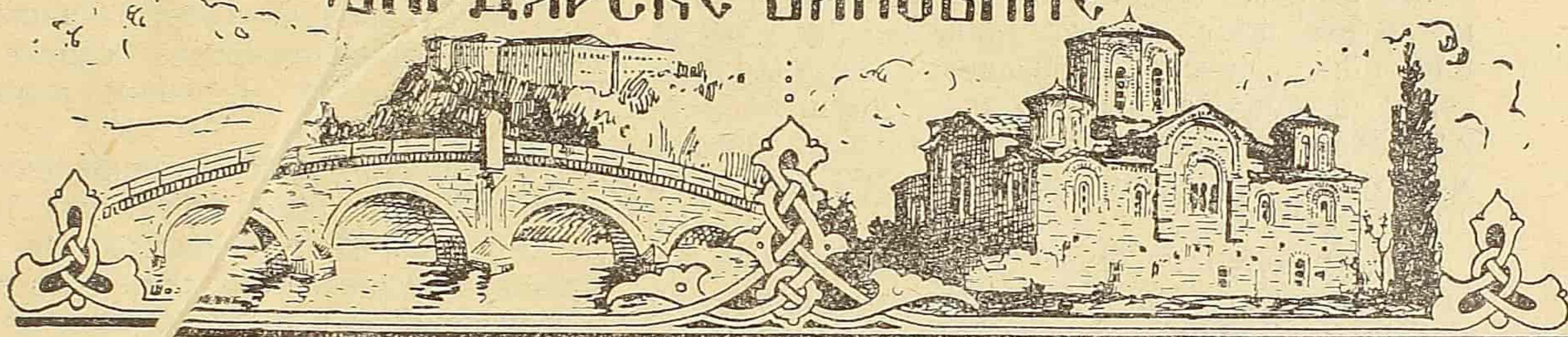

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ЦАРСКОЈ ВАРДЈАРСКЕ БАНОВИНЕ

1 АВГУСТА 1931. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА II. Број 83.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се дримају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа. — Уредник СИМИЋ СТЕВАН, директор гимназије у пензији.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ
АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи Народној
Краљ Југославије

На предлог Нашег министра трговине и индустрије, а по саслушању Нашег Министарског савета прописујемо и проглашујемо

ЗАКОН

о извозу и увозу пшенице, ражи и пшеничног брашна

§ 1.

Извоз и увоз свију врста пшенице, ражи и пшеничног брашна искључиво ја право државе.

§ 2.

Искључиво право из § 1 држава врши преко својих органа или преко установе коју за то власти министар трговине и индустрије по пристанку претседника Министарског савета.

§ 3.

Одредбе овог Закона не односе се на провоз робе поменуте у § 1 као ни на обавезе примљене међународним споразумима у погледу вршења пограничног промета.

§ 4.

Овлашћује се министар трговине и индустрије да пропише ближе одредбе за рад овлашћене установе као и остале одредбе за извршење овога Закона.

§ 5.

Ступањем на снагу овога Закона престају важити све одредбе које су противне одредбама овога Закона.

§ 6.

Овај Закон ступа на снагу када га Краљ потпише, а обавезну снагу добија на дан обнародовања у „Службеним новинама“.

1 Бр. 21763/о
27 јуна 1931 године
у Београду

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар трговине и индустрије,

Др. К. Кумануди с. р.

Видео и ставио Државни печат,
чувар Државног печата,
министар правде,

Димитрије В. Љотић с. р.

Претседник Министарског савета,
Министар унутрашњих послова,
почасни ађутант Њ. В. Краља,
армијски генерал,

П. Живковић с. р.

С. Н. 147 — XLIX од 2. VII. 1931.

ПРАВИЛНИК

о начину пословања Привилегованог извозног друштва за рачун државе у смислу §§ 2 и 4 Закона о извозу и увозу пшенице, ражи и пшеничног брашна

1^о) Извоз и увоз свих врста пшенице, ражи и пшеничног брашна Држава ће вршити преко Привилегованог акционарског друштва за извоз земаљских производа.

2^о) Све послове које буде Друштво вршило за рачун Државе засебно ће књижити, тако, да се могу у свако доба констатовати сви издаци и приходи који потичу из ових послова као и да се може утврдити тачно стање пословања.

3°) Послове ће Друштво водити по упуштвима које ће Министар трговине и индустрије саопштавати Друштву преко свога делегата.

4°) Најнижа цена коју Друштво има да плати сваком произвођачу за пшеницу доброг квалитета, према пореклу постављену у вагон или шлеп, износиће 160 динара за 100 килограма, а најнижа цена коју ће Друштво плаћати Земљорадничкој задрузи, трговцу или коме другом посреднику износиће 163 динара за 100 килограма.

Цена пшенице бољег порекла, или оне која је постављена на погоднијим станицама, или оне коју Друштво купује за касније рокове, плаћаће се сразмерно скупље. Ову сразмеру утврдиће Друштво у споразуму са делегатом Министра трговине и индустрије.

5°) Купљену пшеницу Друштво ће продавати у иностранству по најбољој цени и условима које може постићи у тренутку закључења посла.

6°) Друштво може продавати купљену пшеницу и у унутрашњости земље, ако ситуација на пијацама у земљи то изискује.

7°) Држава ће стављати Друштву благовремено на расположење потребна новчана средства за куповину количине пшенице које му буду понуђене.

Из те суме ће се подмиривати и трошкови администрације ових послова.

8°) Целокупно пословање, предвиђено овим Правилником, обављаће се под надзором и непосредним учешћем делегата Министра трговине и индустрије, а у сарадњи са Министром финансија.

У том циљу Министар трговине и индустрије поставиће једног од службеника подручног му Министарства који ће вршити дужност његовог делегата при Друштву.

За спровођење овога надзора образоваће се при Друштву једно одељење на чијем ће челу бити поменути делегат, а Министар трговине и индустрије ће поставити потребан број особља које располаже са стручном спремом.

Делегат је дужан прегледати свакодневно а најкасније у року од три дана сва књижења по пословима предвиђеним овим Правилником и ставити своју визу. Делегату је дужност да свакодневно прегледа и ставља евентуалне примедбе, оверава списак дневних куповина и продаја, и подноси извештај Министру трговине и индустрије.

II Бр. 22.360/К
6. јула 1931. године
Београд.

Министар трговине и индустрије
Д-р К. Кумануди с. р.

С. Н. Бр. 158 LI од 15-VII 1930. год.

Постављења

Одлуком Господина Бана Вардарске бановине постављени су:

Младеновић Богомир, за чиновничког приправника пољопривредне струке при срезу Ђевђелијском са месечном платом од 1250 динара.

Покорни Бранко за чиновничког приправника пољопривредне струке у Тетову,

Рудинац Д. Радомир за чин. приправника пољопривредне струке при среском начелству у Кичеву,

Чечељева Наталија, чин. приправник при Краљ. банској управи Врбаске бановине у Бања Луци за чиновника приправника — суплента — при пољопривредној школи у Битољу са месечном платом од 1650 динара.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ВЕСТИ ИЗ НАШЕ БАНОВИНЕ

Захвалност господину Бану

Познати немачки ботаничар, који је недавно боравио у нашој бановини, по повратку у своју земљу, упутио је госп. Бану писмо следеће садржине:

Landstuhl, 22 јула 1931

Његовој Екселенцији

Г. Ж. Лазићу

Бану Вардарске Бановине

С к о п љ е

Јужна Србија

Пошто сам се повратио у отаџбину, сметрам за дужност части, да Вашој Екселенцији поново најискреније хахвалим на ванредно љубазном пријему и помагању, које ми је указано од стране Ваше Екселенције и у целој Јужној Србији. Тиме је много олакшано и омогућено провађање мојих ботаничких радова. Ако ми је, поред тога, омогућено упознавање са делима старе уметности Ваше Земље, нарочито сликарства и резбарства, зато имам у првом реду да благодарим Вашем подстреку и помоћи. Целокупни утисак мога путовања по Јужној Србији ја могу најбоље тиме изразити, што осећам жељу да могу идуће године поново доћи к Вама, у пратњи мога сина, да и њему покажем лепоте и занимљивости Ваше земље и да наставим моје ботаничке радове.

Чим ми буде време дозволило, бићу слободан да Вашој Екселенцији укажем једну малу пажњу, т. ј. да Вам пошаљем једну путну успомену. Али за данас молим да изволите примити још једном израз моје благодарности.

Вашој Екселенцији врло одани

Dr. Gross.

Учитељско Удружење у Скопљу — Секција Вардарске Бановине

У недељу 27 јула ове године одржана је у Просветном Дому у Скопљу скупштина учитеља ради оснивања секције учитељског удружења за нашу бановину. Овој скупштини присуствовали су Господин Живојин Лазић, Бао наше бановине, Дамњан Рашић, претседник Главног Одбора Учитељског Удружења у Београду, и још неки гости. На овој скупштини говорили су г. Бан Лазић, Сава Милосављевић, бановински школски надзорник, Дамњан Рашић и Петко Радуловић учитељ из Скопља, који су говорили о важности формирања овог друштва за нашу бановину.

После појединих говора и споразумевања, изабрана је управа чија имена доносимо у извештају са те скупштине који ћемо накнадно објавити.

Наше бање

Како је сада сезона бањског лечења у највећем јеку, то ћемо у кратким потезима изнети најважније и најкарактеристичније особине о неким нашим лековитим бањама, којим необично изобилује наша земља.

Катлановска бања је недалеко од Скопља, у клисури реке Пчиње. Лечи од *ревматизма*. Има два повећа базена, два хотела, а за који дан биће отворена и врло лепа и пространа нова бановинска зграда са четрдесет одељења за становање. Има свога лекара, пошту и телефон.

Врањска бања налази се у близини Врања, са врло топлим сумпоритом водом. То је најтоплија вода у Европи, са 87—93 С. Има три басена и двадесет када, а расплаже са 250 соба. Лечи: *ревматизам зглобова и мишића, неуралгије, ишијас, главобољу; делимичне узетости, последице повреда, хронични екцем, чиреве на нози услед варицеса; неурастенију благог степена; малокрвност, обољења материце у вези са ексудатима, бесплодност; непрвилну периоду; малокрвност и изнуреност; лаке катарје органа за дисање и варење; лаке облике жутице и последице хроничних обољења марамице и слепог црева, оток ногу*. Не смеју се лечити јаче мане срца и крвних судова, женске са периодом и акутна грозничава обољења.

Ово је најлепша и најпосећенија бања у нашој бановини.

Сијаринска бања налази се поред пута Лесковац—Лебане—Медвеђа. Убраја се у термалне алкално киселе воде, а лечи од *ревматизма*.

Осим ових бања, које имају своје лакаре, бањску управу, пошту, телефонску везу и потребан комфор, у нашој бановини су познате и ове лековите бање: Дебарска, Бевђелијска, Струмичка, Новоселска код Штипа и Кочанска, које такође лече ревматизам.

Врњачка бања је поред пруге Сталаћ—Ужице, близу Трстеника. Има ванредно лепо купатило, које по својој лепоту долази у најпоснатије у земљи. Ово је модерно уређена бања коју посећује годишње око 30.000 гостију. По лековитости ово је најпознатија бања у нашој држави. Лечи: *шећерну болест, мокраћну киселину диатезу и гихт, гојазност, шкрофулозу; анемију, хлорозу; хроничан катар носа, гркљана, бронхија, емфизем, астму, хронично запаљење плућа и плућне марамице; туберкулозу у зачетку; хронични катар ждрела, стомака, раширења стомака, грознице у стомаку, хронични катар црева; жутицу, камен жучни, далак, хроничну хиперемiju плућа; болести мокраћних органа; хроничан екцем, прурито, копривњачу; хронични катар уха; женске хроничне болести, неуредну периоду, бесплодност, лакша обољења срца и артерија склерозу*.

Не смеју ићи у ову бању: *јектичави другог и трећег степена, а нарочито они који имају ватру и крволиптање и јаче мане срца*.

Рибарчка бања налази се 25 километара од станице Ђуниса са изванредно лепом околином. Има лепих станова са 250 соба. Ова бања лечи: *хроничне реуме мишића и зглавка, разне невралгије; неврастенију, делимичне узетости, хронични екцем и још неких других болести*.

Бања Ковиљача се налази на прузи Шабач—Ковиљача, недалеко од Дрине. Има неколико топлих извора. Ова бања ужива глас лековите воде, а лечи: *разноврсна шкрофулозна обољења, код трулења костију, обољења материце у вези са ексудатима, код лимфатичне и анемичне и у порасту и исхрани заостале деце; код ревматичног обољења и малаксалости*.

Русанда у Меленцима у Банату, на прузи Панчево—Велика Кикинда. Лечи: *севотине, хроничне реуме, шкрофуле у свима њеним облицима и појавама, даље лечи неуредно женско прање, малокрвност, енглеску болест, чиреве и ране на нози; застарели сифилис, а нарочито костобољу и карнес-у*.

Палич на језеру код Суботице. Лечи: *шкрофулозна обољења носа, коже, очију, оток жлезда фистуле, каријес; рахитис, природну заосталост у развићу, општу изнуреност, болести карлице, шуљеве (мајасил) и друге*.

Југославија и привредна криза

— Мишљење британског трговинског аташеа у Београду —

Британски трговински аташе у Београду, г. Старок, поднео је свом министарству (Board of Overseas Trade) као и обично годишњи извештај о привредним и финансијским приликама у нашој земљи до краја маја о. г.

У свом извештају, који је сада Дирекција за спољну трговину штампала, г. Старок тврди да је ипак у пркос томе што је прошла година била година велике депресије и финансијске тешкоће, привредна ситуација у нашој земљи повољнија у главном него ли у многим другим државама Европе.

„Упркос напорима, учињеним послератних година, у циљу подизања индустрије, Југославија је — вели г. Старок — остала скоро савим пољопривредна земља и стога је врло мало тангирана спољним утицајима, који долазе из иностранства“.

Селјаци, који чине 80% становништва, имају своје мале поседе, на којима производе више за своје сопствене потребе, него ли за пијацу, јер су и њихове потребе скромне.

„И они су — продужује г. Старок — савим природно, осећали оштрицу кризе последњих неколико година, пошто су непосредно погођени падом цена пшенице, али су они, у главном, без великих амбиција и захтева, задовољни да привређују и у малим границама, увек способни да сами произведу све, што им треба. У данашњој универзалној кризи, ово је најбоље обезбеђење Југославије. Незапосленост, у смислу, у коме се она подразумева у индустријским државама, у Југославији је још увек непозната, иако многе новостворене југословенске индустрије трпе од тешкоћа, које су настале као последица опште привредне депресије.“

„Домаћа индустрија имала је неуспешну годину услед општег смањења потрошње. Индустрија дрвета има великих тешкоћа и совјетска конкуренција и овде се осећа, као и у другим гранама. Југославенска текстилна индустрија је, захваљујући изванредно високој царинској заштити коју ужива, у бољој ситуацији, него ли многе друге индустрије, али и она исто тако осећа општу депресију.“

„У погледу увоза из Велике Британије нема већих промена. Немачке репарације у натури, које су дуги низ година били једна од најозбиљнијих сметња за британску трговину, сада се смањују, али Немачка ипак врло одлучно наступа да дефинитивно освоји југословенску пијацу.“

Учињена су нова смањења у железничкој тарифи у директном саобраћају робе између Немачке и Југославије, нарочито у погледу угља. Памучно предиво и даље је главни артикал увоза из Велике Британије и нема разлога зашто се ова трговина не би и даље одржала, пошто југословенска текстилна трговина много зависи од увоза предива. Домаћа кућна индустрија предења такође тражи предиво високих квалитета. Британски извоз угља има тенденцију опадања и ова трговина имаће нове тешкоће у будућности, не само услед конкуренције немачке, већ и услед пројектовања мера, којима је циљ да заштите домаћу индустрију угља.“

Скупштина учитеља Вардарске Бановине

26 јула о. г. у скопском Просветном Дому одржана је скупштина учитеља Вардарске Бановине која је трајала цео дан. На дневном реду било је питање оснивања Секције за Вардарску Бановину Југословенског Учитељског Удружења у Београду.

Поред званичних делегата средњих учитељских друштава, скупштини је присуствовао и велики број појединих учитеља и учитељица, тако да је дворана била дупке пуна.

У присуству Бана Вардарске Бановине г. Живојина Лазића, скупштину је отворио г. Петко Радуловић, учитељ из Скопља. После кратког поздравног говора, председатељ је предложио да се Њ. В. Краљу пошаље следећа депеша:

„Његовом Величанству Краљу Југославије
Александру Првом

Београд

Делегати југословенских учитеља Вардарске Бановине, окупљени данас на обалама хучног Вардара у царском граду Скопљу, на својој оснивачкој скупштини, поздрављају, у име свију учитеља и учитељица Вардарске Бановине Ваше Величанство са изјавом, да ће и у будуће високо држати националну заставу Југословенства, кличући живео Његово Величанство Краљ Александар Први и Његов светли Дом.

Претседник Скупштине,
Петко Радуловић“

Предлог је прихваћен уз одушевљено клицање Њ. В. Краљу и Краљевском Дому.

Затим су, на предлог претседника, упућене и следеће депеше:

„Претседнику Краљевске Владе
Армијском генералу Г. Петру Живковићу
Београд

Учитељи и учитељице Вардарске Бановине преко својих делегата, окупљени на својој оснивачкој скупштини у царском граду Скопљу, поздрављају Вас са изјавом да ће стално радити на ширењу и утврђивању југословенске мисли и идеје, кличући: живела Југославија.

Претседник Скупштине,
Петко Радуловић“

„Господину Божидару Максимовићу
Министру Просвете

Београд

Учитељи и учитељице основних Вардарске Бановине сакупљени данас, преко својих делегата у царском Скопљу, на својој оснивачкој скупштини, поздрављају Вас и изјављују да ће стално радити на ширењу просвете и у националном васпитању омладине у духу југословенске мисли и идеје и кличу: живела Југославија.

Претседник Скупштине,
Петко Радуловић“

После тога, претседник уделио реч Г. Бану, који је одржао следећи говор:

„Мени је врло пријатно што Вас, као представнике најважнијег дела просв. радника, као народне учитеље и просветитеље, могу поздравити и на организационој скупштини Учитељ. Удружења Вардарске бановине пожелели успех Вашем раду.

Учитељи су интелигенција најближт народу, они у њему и са њим живе, те поред учења и васпитања деце могу највише да ураде и на просветном, културном, здравственом, економском, витешком и националном погледу.

Учитељи су били ти, уз остале просветне раднике, који су припремили народ на извршење народних идеала, те много допринели и тим претходним припремама и после с пушком или сабљом у руци на бојним пољима, ослобођењу и уједињењу и стварању велике моћи Југославије, а данас су најважнији сарадници интенција нашег витешког и мудрог владара, Њ. В. Краља Александра за спровођење унутрашњег мира и консолидације, цементирања државног и народног јединства, снажење државе и подизања духовне и материјалне културе.

Тај и такав рад од нарочитог је и повећаног значаја у Вардарској бановини, у крајевима где је постала и развила се до велике моћи стара српска држава, где се појавио и деловао народни просветитељ Св. Сава, апоостоли хришћанства и писмености југословенске Бирило и Методије са плејадом својих сјајних ученика, где је постало и пропало царство српско, где је постала српска патријаршија, одакле су многи витезови хрлили у помоћ војду Карађорђу при ослободилачким акцијама и борбама, а онда и као неимари на изградњи материјалне и духовне културе кнежевине и Краљевине Србије где нас многобројни споменици старе славе и величине опемину и одакле је, са горостасног Кајмакчалане и Доброг Поља, синуло сунце слободе нашем југословенском народу и остварена Краљевина Југославија. У крајевима где је туђинска владавина најдуже трејала, где смо у сваком погледу затекли највећу заосталост и где има највише да се ради. У крајевима, на послетку, где се свачија умна делатност и за кратко време може запазити и оставити благотворне трагове, где сваки може видети брзе резултете свога рада и као највећу награду имати једно лепо душевно задовољство да је нешто стварно, урадио од опште користи не само за место у коме ради за народ већ и за државу.

Тако ценећи рад учитељства у народу, нарочито у овој бановини, ја вас молим да поздравите ваше другове и кажете им, да ће у своје благотворном раду имати пуну потпору.

Жалећи што не могу остати до краја нашега скупштинског рада, јер ме дужност зове да пре подне будем и на једној другој страни,

желим вам још једном успешан рад са ускликом живели.“

Затим је школски инспектор Вардарске бановине г. Сава Милосављевић изнео у свом говору све тешкоће са којима се још за неку годину имају борити учитељи нашега Југа и позвао је присутне, да сви сложено пођу напред ка изградњи једног југословенског менталитета и једне националне свести.

После г. Милосављевића добио је реч г. Д. Рашић претседник главног одбора Југословенског Учитељског Удружења; У својем говору, поткрепљеном лепим примерима, г. Рашић је приказао присутнима корист правилно схваћене учитељске организације, нарочито у Јужној Србији, где је народ, услед утицаја страних култура и непријатељских окова заостао у просвети.

У име општине града Скопља, скупштину је поздравио претседник општине г. Јосиф Михаиловић, који је истакао заслуге ранијих учитељских генерација, којима се има доста захвалити на стварању овако велике и моћне државе. Позвао је присутне, да у свему следеју светлим примерима њихових претходника и ратних другова, те да увек са пуно воље и љубави развијају националну и културну свест код народа Јужне Србије, који је толико година био под туђом управом:

Затим се је приступило избору управе Секције, те су једногласно изабрали:

Управни Одбор:

Радуловић Петко, претседник Михаиловић Катарина, потпретсед., Вукелић Милан, секретар, Јовановић Драгутин, Шошкић Вукосав, Анђелић Богдан, Теофиловић Сава, Спасић Јован, Јанковић Анђелко, Илић Димитрије.

Заменици:

Радовановић Милан, Симић Милан, Антић Бранко, Јанковић Милица, Петровић Вук.

Надзорни Одбор:

Николетић Радојка, Богдановић Милан, Вучковић Митар, Милованов Душан, Митић Тодор.

Заменици:

Костић Велимир, Томовић Вујица.

Чланови за Главни Одбор:

Радојчић Љубомир, Михајловић Васиљ.

Заменици:

Лекић Светозар, Поповић Живко.

Пошто је управа заузела место, приступило се је расправљању разних стручних питања.

Овом приликом, среско учитељско друштво за град Скопље и срезове скопски и качанички поклонило је Секцији свој фонд за градњу Учитељског Дома у Скопљу, у износу од Дин. 97.000.— Поклон је примљен са великом благодарношћу и среско учитељско друштво Скопље примљено је за првог великог добротвора Југословенског Учитељског Удружења, Секције за Вардирску бановину.

КОРИСНЕ ПОУКЕ

Ујед змије

Код нас има пет врста отровних змија: две врсте шарана, шарке, шаргала, даље једна врста слична на шаргалу звана *орсинијева љутица*, па онда и једна врста *пешчарке* или *камењаркеза* тим, *поскока* и *спида*. Остале змије као смук, водена змија и друге нису тако опасне.

Отровнице имају у горљој вилици два развијена шупља зуба, које забадају у кожу при уједу. Глава је одмах испред врата код отровница много шири но код водене змије коју негде зову белоушка, а то је због тога, што су жлезде, које луче отров, јако развијене. Отровних жлезда код отровница пролази кроз одводне цевчице, канале и улази у шупљи зуб, из кога опет отров улази у убодену кожу. Количина отрова код наших отровница је врло мала, пола од једне капи.

Ујед отровне змије познаје се по томе, што се он јавља у облику једне или две убодне ранице, које стоје врло близу једна другој, шест до десет милиметара и личе на убод иглом. Међутим кад уједе кога неотровна змија, рана је искривудана, на цик цак, те се по томе познаје да ли је ујед опасан по живот или није.

Дејство отрова састоји се код наших отровница у томе, што отров раствара црвена крвна зрнца и убрзава или сасвим спречава згрушавање крви. Отров се састоји из отровних беланчевина. Дејство му је месно и опште. Поред јачег или слабијег бола око уједеног места врло се брзо појављује оток у почетку без боје, доцније као кржаве тачкице или се пак јављају моста са подливеном крвљу; за кратко време може уд двоструко да одебља. Сем тога може да се јави запаљење мезграница — лимфних — цевчица и вена, а доцније и гнојење услед зоражавања. Услед јаког, дуготрајног стезања може да подвезани отечени уд на изумре (некротизује) и да се појави брон-, вучац — гангрена, због чега може да наступи брзо *тровање крви*. После једног или неколико часова по уједу јављају се *општи знаци: вртоглавица, несвест, ватра, главобоља, слабо било, кратко дисање, осећање страве, повраћање и пролив који је по некада и крвав*. Болесник пребледи. Сви ти знаци изгубе се у току од више дана, просечно око 9 дана, или се стање погорша и дође до смртног исхода у 3—9 одсто случајева. Често остаје дуготрајна малаксалост и слабост.

Да би се избегао ујед отровнице, треба избегавати места где се она обично налази као: шумарке, траву, присоја, увлачити руке у шупље грмове, зидове, камењаре, не ићи лети никада босоног при послу и таманити их у сваком случају. Лак удар штапом прелама им кичму и оне не могу да се крећу, али су ипак и онда опасне.

Што се лечења тиче прво и најглавније је спречити улаз отрова у крв, а с тим и у цело тело. С тога се исисавањем рана и исцеђивањем крви из ње гледа да с ањи количина ушлога отрова, а подвезивањем, стезањем уда тежи се да се спречи усисавање отрова у тело. Сисање може да буде само опасно ако су испуцале усне или рањаве десни (месо око зуба). Иначе отров и кад се прогута обично је безопасан. Ипак га треба испљувати, јер је било случајева да отров и кроз стомак делује. Стога треба уд одмах подвезати изнад ране, ближе телу, било еластичном повеском, било марамицом која се стегне и веже; кроз њу може да се провуче какво тађе, краће дрво или штап, па се уврћивањем још јаче стеже уд! Како у кожи нема већих куцавица (артерија) а вене, доводнице крви у срце, набрекну услед подвезивања, то могу и нелекари слободно да засеку површну кожу на месту уједа више пута уздужно и да пусте да истече што више крви из ране. Докле иде кожа може се по томе познати што се кожа може увек да узме у бору и да у неколико издигне са своје подлоге. По засецању завити то место првим завојем или другим чистим обескличеним материјалом по могућству. Да би се избегло загађивање ране, кожу би требало, обескличити мазањем јодом тинктуром или прањем љутом ракијом, коњаком, бензином и др. Врх сечива ножа, перореза обескличити пржењем на пламену из палидрвцета, или на запаљеном шпиритусу, бензину или на пламену какве свеће. На ваздуху се такво сечиво брзо охлади и хладним сечивом то радити да би крв могла истицати. Обескличење (стерилизација) сечива може бити и мазањем јодном тинктуром, иначе, иначе се рана може испећи усијаним сечивом ножа, жаром, усијаном плетећом иглом, запаљеном цигаром, барутом и т. д. Ако би било при руци, онда се може рана и изгорети чистим карболом, ђезапом (азотном киселином), каменом содом. Сви су ови начини лошији од засецања и исисавања.

Ако се има подесна лула без поклопца (енглеска или друга) може се метнути отвор луле на рану и кратке површине засеке а на писак да се сиса устима. То дејствује као купица за извлачење крви. Купица за невољу може да се направити и од ракијске или винске чаше, ако се обавије нечим ради држања: жицом, марамом и др. па се у њој запали мало памука или хартије наквашене шпиритусом или бензином и остави 3—4 секунде да гори па се брзо метне чаша са отвором на место где је рана. Услед јако разређеног ваздуха кожа се испупчи у стакло и помодри све јаче и јаче.

Да би се успорило усисавање отрова у крв треба уједени по могућству да се не креће а нарочито уједени уд треба удлагама, троуглом марамом и т. д. направити непокретним. Болесника треба по могућству носити, ако не може да остане на месту где је уједен.

Многи препоручују да уједеном треба давати да пије доста алкохолна пића (вино, ракију, коњак) чак и до опијања. Подвезан уд не треба оставити дуже од 2 највише 3 часа, јер онда може да зумре, и онда уједени је сигурно изгубио уједени уд а можда и главу. За то се време оостарати да дође лекар. Где су праљени уздужни засеци и где је прилично крви истекло, може се повеска и раније скинути. али је држање повеске потпуно безопасно за два часа. При метању повеске не треба ју толико стезати да се прилив крви потпуно пресече у уд, већ је стегнути тако да модре доводне крвне жиле (вене) забрекну, нарочито ако се жели да се убрзо праве засеци у кожи. Иначе до доказака лекара а без засека, може се уд и тако повезати да се пресече стварни прилив а не само одлив крви за одређено време. Али онда похитати по лекара или брзо однети тамо болесника. Лекар треба да направи више засека па тек по свршеним засецима, ако је дуго повеска стајала, да ју скине.

Препоручује се и одсецања малих делића као на пр. прстију. Ту може и дуже од три часа да остане повеска, али онда треба одмах отсецати (ампутовати). Купице и крваве купице („ларк“) јако помажу остале мере, да се отров даље не шири. Где је могућно употребити противотровну крвницу (антитоксични срум) која се добија из крви коња, који се убризгавањем змијиних отрова постали ни отров неосетљиви (имуни). Лекар даје и убризгавање канфора, слане воде (9 гр. кухињске соли на литар воде), која се може да укапљује у чмар помоћу цевчица од гуме, славине на цеви гуменој и суда за воду (иригатора). Неки препоручују око уједа и поткожна убризгивања у 1—2 постотном раствору или свеже процеђен хлорни креч. Код нас нема тачних података, колико људи буде уједено од отровница и колико од њих умру од уједа, али изгледа да, бар, по негде више прупадне људи или изгубе уд због сувише дугог држања повеске на уједеном уду него од самог уједа.

ОГЛАСИ

НАТЕЧАЈИ

Општина Кавадарска

Према одборској одлуци од 4 јула 1931 године Бр. 6411 потребан је овој општини командир градске страже и то који испуњава услове из чл. 10 Правила за општин. страже.

Командир који жели ступити на ову дужност нека поднесе молбу са потребним документима најдаље до 30 јула т. г. непосредно овоме суду.

Плата је командиру страже 1400 динара месечно и све остале принадлежности које му прописује правилник.

п. 2—2

НАБАВКЕ

Набавка намирница

У економату бановинске болнице вардарске бановине у Битољу одржаће се у 11 часова пре подне:

I На дан 20 VIII-1931 год. прва усмена лицитација за набавку бакалука и осталих потреба за време од 1 октобра 1931 год. до 31 марта 1932 год. закључно и то:

За бакалук на суму око	53.700 д.
За мртвачке савдуке на суму око	3.800 „
За остале ситне потребе на суму око	2.830 „
<hr/>	
Свега на суму око	60.330 „

У случају да се ова лицитација не одржи из којих било разлога, друга усмена лицитација одржаће се на дан 10-IX-1931 под истим условима и на истом месту.

II На дан 26-VIII-1931 одржаће се прва усмена лицитација за набавку хлеба, меса и млека за болничке потребе у времену од 1 октобра 1931 г. до 31 марта 1932 год. закључно и то:

За хлеб бели и црни на суму око	19.800 д.
За месо на суму око	42.000 „
За млеко на суму око	21.000 „
<hr/>	
Свега на суму око	82.800 „

У случају да се ова лицитација не одржи из којих било разлога, друга усмена лицитација одржаће се на дан 16-IX-1931 год. под истим условима и на истом месту.

Усло е и све законске прописе заинтересована лица могу видети сваког дана у канцеларији економата болнице.

Кауција се полаже пред комисијом која врши лицитацију приликом подношења документа и то наши поданици 5%, а страни 10% од горе означених предрачунских вредности.

Позивају се заинтересована лица да одређених дана предстану болничкој канцеларији у 10 часова пре подне са свима документима која се траже ст. 6 чл. 13 Правилника за извршење одредаба из одељка „Б. Уговори и набавке“ Закона о Државном Рачуноводству по прописаној форми.

Из канцеларије Бановинске болнице у Битољу бр. 1973 од 9 VII-1931 год.

3—3

Хигијенски завод у Скопљу

Натечај за пријем ученица у школу за нудиље при Хигијенском заводу у Скопљу.

1 септембра 1931 године отвара се при Хигијенском заводу у Скопљу школа за нудиље. Школа траје три године, а равна је средњој школи са положеним испитом у погледу квалификације за чиновнички положај. При школи постоји интернат, у којему ученице по правилу станују.

Кандидаткиње морају испуњавати следеће услове:

- 1) да су држављанке Краљевине Југославије.
- 2) да су с успехом свршиле најмање 4 разреда које средње или грађанске школе.
- 3) да нису млађе од 18 ни старије од 28 година.
- 4) да су телесно и душевно здраве.
- 5) да поднесу уверење од надлежне општине о владању ако не долазе непосредно из школе.
- 6) да поднесу уверење о имовном стању родитеља и плаћању непосредне порезе, ако желе да буду примљене као државне питомице.
- 7) да се писмено обавезу на испуњавање правила која у школи за нудиље постоје.

У школској години 1931/32 примиће се 25 ученица, и то 15 као државне питомице, а 10 ће плаћати најмање 300 динара месечно.

Кандидаткиње су дужне да поднесу о испуњавању услова оригинална званична уверења.

Молбе треба слати на Хигијенски завод, управа школе за нудиље у Скопљу, до 15 августа 1931 године. П. 2—3

Набавка дрва

На основу чл. 82—105. Закона о Државном Рачуноводству и чл. 13. и 24. Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ истог закона, Управа Бановинске Болнице у Приштини, одршаће на дан 29. августа 1931. год. у канцеларији болнице прву усмену лицитацију за набавку 180 куб. метара хрстових и букових дрва.

Дрва ће се лицитирати за време целе буџетске 1931-32 године.

У случају да че прва лицитација не одржи, онда ће се друга лицитација одржати на дан 19 септембра 1931. год.

Кауција се полаше на каси болнице сваког дана од објаве лицитације или комисији најдаље до 10 часова на дан лицитације.

Сваки лицитант пре ступања на лицитацију дужан је показати најстаријем члану комисије уверење да је платио порезу за последње тоомесечје ове године, да је протоколисао фирму код надлежног Првостепеног Суда.

Лицитација почиње тачно у 11 часова и траје све док се не заврши. Лицитираће се по једном кубном метру франко болница.

Ближи услови могу се видети сваког радног дана у канцеларији болнице.

Из канцеларије Бановинске Болнице у Приштини Бр. 2053/31 год.

1—3

Издавање под закуп великопродаје дувана у Литији (Дравска бановина)

На дан 17 августа 1931 године у 11 часова одржаће се код Управе државних монопола у Београду друга офертална лицитација за издавање под закуп права великопродаје дувана у Литији до краја закупног периода 1930/33 г.

Услови и ближа обавештења могу се добити код Одељења продаје Управе државних монопола у Београду и код Монополског инспектората у Загребу.

Из канцеларије Управе државних монопола Пр. Бр. 22203/31 године.

п. 1—1

Економат Банске Управе

Набавка писаћих машина

На основу чл. 82 до 105 Закона о државном рачуноводству, извршиће се писмена (офертална) лицитација за набавку (20) двадесет комада писаћих машина разнога система, у економату Краљевске банске управе Вардарске бановине, на дан 8. августа 1931 год.

Понуде, прописно затворене и запечаћене примаће се до 10 и по часова истог дана, а отварање понуда почиње тачно у 11 часова.

Понуде морају бити таксирани са 100 дин таксене марке, на коверти треба да је написано: „Понуда за набавку 20 писаћих машина од понуђача Н. Н.“

Понуђачи домаћи, полажу 5% а страни 10% од понуђене суме на име кауције на каси VII финансијског одељења Краљевске банске управе у Скопљу, у готовом новцу или вредносним папирима, ови потоњи дужни су благајници поднети и списак вредносних папира у дупликату са ознаком серија и бројева.

У понудама треба да је наведено, да су надметачу услови познати и да признаје да се по њима надмеће.

Понуђачи су дужни комисији предочити уверење о надметачкој подобности, уверење о плаћеној порези за прошло и текуће тромесечје и реверс о положеној кауцији.

Ближи услови могу се видети свакога радног дана за време радних часова у економату Вардарске Бановине.

1 Број 13532 Из канцеларије 1 општег одељења Краљевске банске управе Вардарске Бановине. 3—3